

Valentín Bou Franch*

Les missions diplomatiques permanents

1. INTRODUCCIÓ

Amb caràcter introductori, he d'esmentar tres idees. La primera idea és que les Missions Diplomàtiques Permanents, més conegudes com a Ambaixades, van ser regulades pel Dret internacional consuetudinari i codificades posteriorment en la Convenció sobre relacions diplomàtiques, signada a Viena, el 18 d'abril de 1961.

La segona idea a destacar és que la Cort Internacional de Justícia li concedeix a aquesta Convenció una importància extraordinària. La Cort, en la seua Provisió de 15 de desembre de 1979, en l'assumpte relatiu al personal diplomàtic i consular dels Estats Units a Teheran (par. 41), ha considerat que “encara que cap Estat té l'obligació de mantindre relacions diplomàtiques o consulars amb un altre, no pot per això deixar de reconèixer les obligacions imperatives inherents a aquestes, hui dia codificades en les Convencions de Viena de 1961 i 1963”.

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement – No Comercial – Sense obra derivada](#)

Cofinançat per
la Unió Europea

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

En tercer lloc, han de quedar clares unes nocions prèvies sobre la Convenció de Viena: 1) aquesta Convenció regula les relacions diplomàtiques permanents entre Estats; 2) aquesta Convenció no regula, per tindre convenis específics, les relacions diplomàtiques de dues classes. La primera classe és la denominada “diplomàcia multilateral”, que són les relacions entre Estats i Organitzacions Internacionals, o entre Organitzacions Internacionals. La segona classe és la denominada “diplomàcia *ad hoc*”, que són les missions especials temporals que es donen en les relacions entre Estats; i 3) el Preàmbul de la Convenció reconeix que les immunitats i privilegis diplomàtics “es concedeixen, no en benefici de les persones, sinó amb la finalitat de garantir l'acompliment eficaç de les funcions de les missions diplomàtiques en qualitat de representants dels Estats”.

2. ESTABLIMENT, MANTENIMENT, SUSPENSÍO I TERMINACÍO DE LES MISSIONS DIPLOMÀTIQUES

Sobre l'establiment, manteniment, suspensió i terminació de les Missions Diplomàtiques Permanents, cal destacar cinc idees.

La primera idea consisteix en el fet que l'establiment de relacions diplomàtiques entre Estats i l'enviament de Missions Diplomàtiques Permanents s'efectua per consentiment mutu. Això

exigeix celebrar un tractat internacional de caràcter bilateral. El principi del consentiment mutu regeix en tres àmbits importants: 1) en la determinació del rang de la Missió, la qual cosa depèn del rang del seu Cap. Poden ser o bé ambaixadors o nuncis; o ben enviats, ministres o internuncis; o ben encarregats de negocis; 2) a obrir oficines en localitats diferents de la Missió; i 3) en els supòsits d'acreditació múltiple. Aquests supòsits són dos. D'una banda, quan un Estat acredita a un Cap de Missió davant dues o més Estats. D'altra banda, quan dos o més Estats acrediten al mateix Cap de Missió davant un tercer Estat. No obstant això, el principi del consentiment mutu no regeix en la concreció del nombre de persones que compondran la Missió. Si no hi haguera acord entre l'Estat que envia i el receptor, prevalen els interessos de l'Estat receptor.

La segona idea a destacar és que en el manteniment de les Missions Diplomàtiques Permanents regeix el principi del consentiment mutu. Per a facilitar-ho, la Convenció de Viena ha establert un delicat equilibre de poders. Així, d'una banda, afirma dues obligacions de les persones de l'Estat que envia que integren la Missió. Aquestes són el deure de respectar les lleis i reglaments de l'Estat receptor; i l'obligació de no immiscir-se en els assumptes interns d'aquell Estat.

D'altra banda, la Convenció estableix drets importants de l'Estat receptor de la Missió, qui pot

decidir en qualsevol moment, i sense haver de justificar-lo, que el Cap o un altre membre del personal diplomàtic és persona *non grata* o que altres membres de la Missió no són acceptables. En aquests casos, si l'Estat que envia no retira a aquesta persona en un termini raonable, l'Estat receptor pot negar-li la condició de membre de la Missió, la qual cosa implica la pèrdua de les seues immunitats i privilegis diplomàtics.

La tercera idea a destacar es refereix a la suspensió i terminació de les Missions Diplomàtiques. En aquests dos casos, mai regeix el principi del consentiment mutu. Sempre hi haurà una decisió unilateral de suspendre o donar per acabada una Missió Diplomàtica. Aquests dos supòsits tenen efectes diferents. La suspensió, que és de caràcter provisional, per regla general, encara que no sempre, té efectes recíprocs. No obstant això, la terminació, que és de caràcter permanent, sempre tindrà efectes recíprocs.

La quarta idea consisteix a assenyalar que la Convenció de Viena no regula les causes d'aquests dos supòsits. La suspensió podrà ser per actes "inamistosos", per problemes econòmics, etc. La terminació significa la ruptura de relacions diplomàtiques. Podrà ser per: 1) l'esclat d'un conflicte armat entre els dos Estats; 2) la desaparició de l'Estat que envia o de l'Estat receptor; 3) el no reconeixement del Govern *de facto* d'un d'ells; 4) per raons econòmiques; etc.

La cinquena i última idea a subratllar és que la Convenció de Viena sí que regula algunes de les conseqüències de la suspensió o terminació de les relacions diplomàtiques. En aquest sentit, la Convenció estableix l'obligació de l'Estat receptor tant de facilitar l'eixida del seu territori; com de respectar i protegir els locals, béns i arxius de la missió, encara en cas de conflicte armat en tots dos supòsits.

3. FUNCIONS DE LA MISSIÓ DIPLOMÀTICA PERMANENT

La Convenció de Viena conté una enumeració oberta de les principals funcions de la Missió Diplomàtica Permanent, ja que aquestes consisteixen “principalment” en: 1) representar a l'Estat que envia davant l'Estat receptor; 2) protegir en l'Estat receptor els interessos de l'Estat que envia i els dels seus nacionals, dins dels límits permesos pel Dret Internacional; 3) negociar amb el Govern de l'Estat receptor; 4) assabentar-se per tots els mitjans lícits de les condicions i de l'evolució dels esdeveniments en l'Estat receptor i informar sobre això al Govern de l'Estat que envia; i 5) fomentar les relacions amistoses i desenvolupar les relacions econòmiques, culturals i científiques entre l'Estat que envia i l'Estat receptor.

A més, la Convenció de Viena permet que la Missió Diplomàtica exercisca funcions consulars. De fet, en la pràctica totalitat de les Missions

existeix en el seu si una “oficina consular” de l'Estat que envia.

4. INVIOLABILITAT, IMMUNITATS I PRIVILEGIS DIPLOMÀTICS

Sobre la inviolabilitat, immunitats i privilegis diplomàtics, la Convenció de Viena distingeix entre els que són propis de la Missió Diplomàtica Permanent i els que afecten únicament les persones físiques que componen la Missió.

Respecte de la Missió Diplomàtica Permanent, gaudeix dels següents cinc privilegis: 1) inviolabilitat de la seu, els arxius, els documents i la correspondència de la Missió. Aquesta inviolabilitat mereix tres comentaris. En primer lloc, he d'indicar que és falsa la ficció de l'extraterritorialitat de les ambaixades. Aquestes són territori de l'Estat receptor, encara que no exercisca la seua jurisdicció en aquestes. En segon lloc, pot plantejar problemes amb la pràctica de l'asil diplomàtic, ja que aquest no està reconegut en el Dret internacional general i, a més, existeix l'obligació de no utilitzar els locals de la Missió de manera incompatible amb les funcions de la Missió. En tercer lloc, es poden plantejar problemes en cas d'incendi de la seu, ja que els agents de l'Estat receptor, inclosos els bombers, necessiten el consentiment del Cap de la Missió per a penetrar en ells.

2) llibertat i inviolabilitat de comunicació, inclosa la valisa diplomàtica; 3) dret a utilitzar la bandera i l'escut de l'Estat que envia; 4) exempcions fiscals i duaneres; i 5) immunitat absoluta de jurisdicció i d'execució.

Respecte de les persones físiques que componen la Missió Diplomàtica, la Convenció de Viena distingeix quatre classes de persones. En primer lloc, els agents diplomàtics, que són tant el Cap de la Missió, com qualsevol membre del personal diplomàtic de la Missió.

Els privilegis i immunitats dels agents diplomàtics i dels membres de les seues famílies són els sis següents: 1) inviolabilitat personal; 2) inviolabilitat de residència, documentació i correspondència; 3) immunitat de jurisdicció i d'execució; 4) immunitat fiscal; 5) immunitat duanera; i 6) exempció del compliment de les lleis de l'Estat receptor sobre seguretat social.

El segon grup de persones són els membres del personal administratiu i tècnic, que es defineixen com "els membres del personal de la Missió emprats en el servei administratiu i tècnic de la Missió".

Els privilegis i immunitats d'aquestes persones i dels seus familiars són els mateixos que per als agents diplomàtics, però amb dues diferències importants ja que, d'una banda, la seua immunitat de jurisdicció civil i administrativa serà relativa i,

d'altra banda, la seua immunitat duanera serà només per als objectes de la primera instal·lació.

El tercer grup de persones són els membres del personal de serveis domèstics de la Missió Diplomàtica. Es defineixen com “els membres del personal de la Missió emprats en el seu servei domèstic”. Serien els cuiners, porters, xofers... de la Missió diplomàtica.

Els seus privilegis i immunitats són més limitats, reduint-se a tres: 1) immunitat pels actes realitzats en l'acompliment de les seues funcions; 2) exempció d'impostos sobre els salaris; i 3) exempció del compliment de les lleis sobre seguretat social.

El quart i últim grup de persones són els “criats” particulars dels membres de la Missió Diplomàtica. Es defineixen com “tota persona al servei domèstic d'un membre de la Missió, que no siga empleat de l'Estat que envia”. Amb el pas del temps, el terme “criat” es va considerar despectiu i en l'actualitat se'ls denomina “personal al servei privat d'un membre de la Missió”. Els seus privilegis i immunitats són molt limitats. L'únic privilegi del qual gaudeixen és l'exempció d'impostos sobre els seus salaris.

